

2. KOMPETENS OCH UTBILDNING

2.1 Granskning av yrkeskvalifikationer och behörighetsvillkor

Övre gräns för det disponibla anslaget: 200 000 €

Tidsplan: 7/2018–9/2019

Bakgrund till informationsbehovet och behovsbeskrivning med motiveringar:

Regeringens reformministergrupp har berett åtgärder för att minska kommunernas uppgifter och skyldigheter bland annat genom att uppdatera och luckra upp behörighetskraven. Vid sin halvtidsöversyn den 25 april 2017 drog regeringen i samband med sysselsättningsåtgärderna upp riktlinjer för en utredning som ska göras under ledning av UKM i syfte att klarlägga i vilka yrken/befattningar kraven på yrkeskvalifikationer ytterligare kunde lindras. Syftet med forsknings- och utredningsprojektet är att stödja denna utredning som UKM svarar för.

Ministerierna kartlade under 2014–2017 alla reglerade yrken inom sina förvaltningsområden och eventuell EU-reglering som gäller dessa. I många branscher har det visat sig vara svårt att göra behörighetskraven flexibla eller att slopa dem, eftersom regleringen anses trygga exempelvis den allmänna säkerheten, folkhälsan eller kvaliteten i verksamheten.

Med ett reglerat yrke avses en befattning för vilken det har specificerats ett behörighetskrav som bygger på lagstiftningen. Utöver reglerade yrken finns det också yrken för vilka det har fastställts andra krav, såsom krav på språkkunskaper, eller krav som bygger på till exempel ministeriers anvisningar eller kommuners beslut.

Behörigheterna bygger fortfarande i regel på en viss examen. Behörighetsvillkoren beaktar inte i lika hög grad andra utbildningar och sätt att skaffa sig och erkänna kompetens. Det har uppskattats att detta kan leda till att den kompetens som utbildningssystemet ger upphov till inte utnyttjas fullt ut.

Det är nödvändigt att kartlägga nuläget och reda ut möjligheterna att göra behörighetskraven och de övriga kompetenskraven flexibla, så att den kompetens som olika examina och sådan utbildning som kompletterar examina ger upphov till ska kunna utnyttjas på ett effektivare sätt och arbetskraftens rörlighet och rekryteringen av kompetent arbetskraft ska underlättas.

Utrednings- och forskningsprojektet ska genomföras i samarbete med arbetslivet.

Forskningsfrågor:

- I vilka yrken/branscher har de gällande, specificerade behörighetskrav som bygger på lagstiftningen orsakat rekryteringssvårigheter?
- I vilka yrken, branscher och befattningar tillämpas behörighetskrav som inte bygger på lagstiftningen? Hurdana är dessa krav och vilka effekter har de?
- I vilka yrken är det möjligt att lätta upp den reglering som bygger på lagstiftningen och den övriga regleringen så att kommunernas uppgifter och skyldigheter minskar samt arbetskraftens rörlighet och sysselsättningen av kompetent arbetskraft underlättas?

Samband med genomförandeplanen för regeringsprogrammet, statsrådets strategier och annan utrednings- och forskningsverksamhet:

Regeringens halvtidsöversyn, sysselsättningsrelaterade åtgärder: <http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/321857/Hallituksen+toimintasuunnitelman+p%C3%A4ivitys+2017+SV/c6ece3cd-facf-4585-b020-128c9f5de546>

2.4 Strukturer för kontinuerligt lärande

Det tillgängliga anslagetts övre gräns: 100 000 €
Tidsram: 7/2017–12/2018

Bakgrund för informationsbehovet och behovsbeskrivning med motiveringar:

Finlands konkurrenskraft bygger på en hög kompetensnivå, hållbar utveckling och fördomsfria och experimentella reformer som utnyttjar digitaliseringen. Höjandet av kompetens- och utbildningsnivån är en långsiktig målsättning, som stöder samhällets modernisering och jämlika möjligheter. Vi lever i ett kraftigt brytningsskede inom arbetslivet orsakat av globaliseringen och den nya teknologin. Artificiell intelligens, robotik, digitalisering samt förändringar i demografin och värdegrunden ger snabbt och ofta oförutsett upphov till nya kompetenskrav. De länder där strukturerna och finansieringen som stöder arbete och kompetens reagerar fort på de snabbt föränderliga behoven, klarar sig bäst i denna förändring och drar den största nyttan av den. Av denna orsak har regeringen beslutat påbörja en reform av det kontinuerliga lärandet (det kunniga Finland), till stöd för vilken man utvärderar bl.a. lagstiftningen som gäller studieledighet och vuxenutbildningsstöd för att öka mängden examensstudier, mindre studiehelheter, fortsatta studier och fortbildning, samt studier vid sidan av arbetet. Målsättningen med det föreslagna TEAS-projektet är att bidra till reformprojektets informationsbehov.

Med kontinuerligt lärande avses inläring under en människas hela livscykel och som påverkar många olika livsområden. Kontinuerligt lärande omfattar både inläring inom och utanför det formella skolsystemet och inläring som är helt oberoende av det. De utvecklade högteknologiska länderna utvecklar som bäst nya sätt att stöda omskolning, kompetenshöjning inom och utanför arbetet, samt samordning av arbete och studier. Strukturer som stöder kontinuerligt lärande har en betydande roll i denna modell, till exempel finansieringen av utbildning som sker inom ramen för eller vid sidan av arbetet, beskattning, lagstiftning, socialskydd och andra omständigheter.

Syftet med utredningen är att producera en aktuell bild av hur Finlands viktigaste högteknologiska jämförelseländer har reagerat på brytningsskedet inom arbetslivet och organiserat finansieringen och strukturerna för det kontinuerliga lärandet. Det är viktigt att lyfta fram redan använda eller planerade åtgärder, genom vilka jämförelseländerna befrämjar det kontinuerliga lärandet för sina medborgare. Vilka jämförelseländer som ska granskas besluts tillsammans med styrgruppen då utredningens första del är klar. Till exempel kan Singapore, Danmark, Korea, Nederländerna och Sverige komma i fråga. Projektets slutrapport bör innehålla beskrivningar av bästa praxis för att befrämja det kontinuerliga lärandet i jämförelseländerna.

Del I Litteraturgenomgång om strukturer för kontinuerligt lärande

I den första delen skapas en heltäckande situationsbild av de viktigaste strukturerna för kontinuerligt lärande i högteknologiska industriländer på basen av rapporter, dokumentation, intervjuer och existerande data. OECD, den Europeiska unionens världsbank, ILO, WWF och flera andra internationella organisationer har producerat aktuell samlad information om strukturer som stöder kontinuerligt lärande i olika länder. Syftet med litteraturgenomgången är att skapa en helhetsbild av de högteknologiska ländernas metoder för befrämjandet av det kontinuerliga lärandet och undanröja hindren för det. I projektets första del ordnas dessutom en workshop som nyttjar kompetensen hos

olika intressenter och i vilken strukturer som befrämjar eller förhindrar kontinuerligt lärande karteras, för att projektet ska kunna koncentrera sig på dem.

Del II Analys av finansieringen och strukturerna för det kontinuerliga lärandet i jämförelseländerna

I projektets andra del väljer man på basen av litteraturgenomgången och tillsammans med styrgruppen en del jämförelseländer för närmare granskning. Grunden för valet är referenser till intressanta tillvägagångssätt, som redan nu är i användning eller som planeras och med vilka man befrämjar det kontinuerliga lärandet.

I denna del sätter man sig noggrannare in i jämförelseländernas strukturer och tillvägagångssätt som stöder det kontinuerliga lärandet. Man genomför en grundlig dokumentanalys av metoderna som används i jämförelseländerna, samt en serie intervjuer, på basen av vilka man bildar sig en mångsidig bild av de använda metodernas effektivitet, styrkor och svagheter. Syftet med projektet är inte att grundligt beskriva jämförelseländernas utbildningssystem, arbetsmarknad eller socialskydd, utan att lyfta fram de bästa internationella tillvägagångssätten för att befrämja det kontinuerliga lärandet.

Forskningsfrågor:

- Med vilka metoder befrämjar Finlands viktigaste högteknologiska jämförelseländer förverkligandet av det kontinuerliga lärandet samt minskar hindren för det?
- Hur lämpar sig de observerade tillvägagångssätten eller modellerna för att användas i det finländska arbetslivet och samhället?

Det krävande ämnet förutsätter att instansen/konsortiet som förverkligar utredningsprojektet har en heltäckande och djupgående förståelse för omständigheterna kring det kontinuerliga lärandet och de strukturer som påverkar det, till exempel av vuxen- och högskoleutbildning, inlärn timer inom och utanför arbetet, lagstiftning, socialskydd, beskattning, samt olika sätt på vilka offentliga och privata aktörer befrämjar höjandet av kompetens.

Projektgenomföraren bör dessutom visa sin kunskap om de viktigaste internationella informationskällorna, samt ha breda internationella nätverk för att kunna samla in informationen som behövs. Projektet planeras och genomförs så att den information som produceras flexibelt kan ställas till olika ministeriers och statsrådets förfogande redan under projektets gång, till exempel genom att producera mellanrapporter.

Kopplingar till regeringsprogrammets genomförandeplan, statsrådets strategier och övrig utrednings- och forskningsverksamhet:

Projektets kopplas direkt till genomförandet av regeringens reform för det kontinuerliga lärandet samt omfattande till genomförandeplanen för regeringsprogrammet (bl.a. sysselsättning och konkurrenskraft, kompetens och utbildning, upplösning av normer), statsrådets strategier, olika ministeriers framtidsöversikter, framtidsredogörelsen, det nationella förutsägelsearbetet, ekosystemforumets verksamhet, OECD:s utvärdering av länder och andra dokument.

Informationsproduktionens huvudsakliga former:

Skriftliga rapporter och rapporter som publiceras på nätet, skriftliga och vid behov visualiserade presentationer av bästa internationella praxis, samt olika evenemang för de viktigaste aktörerna och intressenterna.

3. VÄLFÄRD OCH HÄLSA

3.3 Inomhusluftkvaliteten och med en förbundna hälsoolägenheter nyläge och utveckling i det privata och offentliga byggnadsbeståndet i Finland och i jämförelseländerna

Övre gräns för tillgängliga anslag: 100 000 €
Tidsram: 7/2018–7/2019

Bakgrunden till informationsbehovet och beskrivning av behovet jämte motiveringar:

Under bostads-, energi- och miljöminister Kimmo Tiilikainens ledning har åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028 beretts i syfte att styra olika aktörers arbete under följande tio år så att offentliga byggnader tillfrisknar och vården och rehabiliteringen av alla som visar symtom till följd av inomhusluften effektiviseras. I beredningen konstateras att orsakerna till inomhusluftproblem vid sidan om fukt- och mögelskador ofta också är svårare att identifiera och specificera som till exempel en funktionsoduglig ventilation eller olika slag av utsläpp som olika material ger upphov till. Orsaken till problemen kan ofta spåras tillbaka till händelser under byggnadstiden eller till underhållet av byggnaden.

Syftet med åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028 är att man år 2028 har etablerat ett förfarande för normalt fastighetsunderhåll i vilket byggnadernas tillstånd, lämplighet med tanke på syftet och användarnas erfarenheter regelbundet kontrolleras och läge bedöms inom ramen för ett mångprofessionellt samarbete. Samtidigt effektiviseras hälsovårdens åtgärder så att människor får stöd och vård i olika situationer på grund av hälsoproblem i anslutning till inomhusluften. Avsikten är att statsrådets principbeslut om åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028 antas 3.5.2018. Programmets huvudsakliga mål presenteras närmare i avsnitt 1. Åtgärdsområdena presenteras enligt avsnitt i programmet.

För att målen ska nås krävs närmare information i många frågor. Det är viktigt att förmedla information om problemlösningar till olika aktörer och om vilka tekniska eller andra metoder som verkar fungera i olika situationer. Till stöd för åtgärdsprojektet behövs dessutom forskning om sådana faktorer som påverkar uppkomsten av inomhusluftproblem och hälsorelaterade, sociala, ekonomiska samt eventuellt även andra slag av konsekvenser och olägenheter som beror på dessa. Det förekommer fortfarande rikligt med inomhusluftproblem och en stor mängd människor exponeras dagligen för dålig inomhusluft. Det behövs forskning för att kunna identifiera dessa situationer och fastställa och inrikta fungerande lösningar på ett ändamålsenligt sätt under den tid som åtgärdsprogrammet verkställs.

Det finns ett behov av att i början av programperioden för Sunda lokaler 2028 granska uppgifterna om nuläget. Informationsbehovet gäller uttryckligen tillgänglig information om inomhusluftens kvalitet i Finlands och vissa andra länders offentliga byggnadsbestånd, om nuläget och utvecklingen samt även tillgänglig information om nuläget för inomhusluften i det privata byggnadsbeståndet, dess kvalitet och utveckling. Den här beskrivningen av informationsbehovet gäller behovet att uppdatera informationen om nuläget för inomhusluftens kvalitet i byggnader inte bara i Finland utan också i vissa andra länder och eventuella skillnader och gemensamheter på den privata och den offentliga sidan när det gäller inomhusluftens kvalitet och omfattningen av problemen. Avsikten är att utredningen som nu ska inledas om nuläget upprepas i slutet av programperioden för Sunda lokaler 2028. Syftet är att jämföra situationen i Finland med läget i vissa andra länder som kan vara till exempel Sverige, Norge och de baltiska länderna. Tillgången på informationen inverkar också på valet av länder.

I utredningen granskas väsentliga metoder som används eller planeras användas för att minska inomhusluftproblemen inom den offentliga sektorn och den privata. I utredningen granskas väsentliga metoder som används eller planeras för att upptäcka och minska ohälsa/hälsorisker som beror på inomhusluften.

Publikationer:

- Statsrådets principbeslut om genomförandeprogrammet Sunda lokaler 2029, kommer 3.5.2018, SRR 272018.
- Ulla Haverinen-Shaughnessy, Hanna Leppänen, Anne Hyvärinen: Altistuminen sisäympäristössä – yleisyys Suomessa ja pohjoismaissa (Institutet för hälsa och välfärd THL), 2018 (publikation på kommande).
- Toimintakykyä rajoittava sisäilmaoireisto, Heikki Frilander, Kirsi Karvala, Markku Sainio, Aki Vuokko, Arbetshälsainstitutet, Rapport 20.3.2018.
- Projektet om utvecklings- och sparpotentialen hos kommunernas byggnadsbestånd (SRK, SR:n utrednings- och forskningsverksamhets publikationsserie a 5/2018, 5.2.2018)
<http://tietokayttoon.fi/documents/10616/6354562/5-2018-Kuntien+rakennuskan-nan+kehitys-+ja+s%C3%A4%C3%A4st%C3%B6potentiaali.pdf/09dcb7ab-0e4a-43c4-aa08-1c393bcce686?version=1.0>
- Byggnaders fukt- och mögelproblem, Riksdagens revisionsutskotts publikation 1/2012.
https://www.eduskunta.fi/FI/tietoaeduskunnasta/julkaisut/Documents/trvj_1+2012.pdf
- Utvecklingsåtgärder för att minska och förebygga inomhusproblem i kommuners offentliga byggnader, slutrapport, Fukt- och mögeltalko, 30.11.2011.
[http://www.ym.fi/fi-FI/Maankaytto_ja_rakentaminen/Ohjelmat_ja_strategiat/Paatty-neet_hankkeet/Kosteus_ja_hometalkoot\(12650\)](http://www.ym.fi/fi-FI/Maankaytto_ja_rakentaminen/Ohjelmat_ja_strategiat/Paatty-neet_hankkeet/Kosteus_ja_hometalkoot(12650))
- Boverket, Åberg O, Thunborg J, "God bebyggd miljö – förslag till nytt delmål för fukt och mögel – resultat om byggnaders fuktskador från projektet BETSI", The Swedish National board of Housing, Building and Planning, Karlskrona, Sweden, 2011.
<https://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/2011/god-bebyggd-miljo--forslag-till-nytt-delmål-for-fukt-och-mogel/>

Forskningsfrågor:

- Hur många byggnader uppskattas det finnas som har inomhusluftproblem inom den privata sektorn och den offentliga sektorn, med inberäknat bostäder, skolor, daghem, vårdinrättningar, kaserner, affärs- och industribyggnader och vid behov även andra byggnader i användning?
- Hur många människor uppskattas ha symtom eller ha insjuknat på grund av inomhusluftproblem inom den privata och den offentliga sektorn?
- Finns det skillnader mellan länderna i fråga om vilka sjukdomar som kan anses bero på dålig inomhusluft och syns detta i sjukdomsklassificeringarna? Vilka symtom anses vara utmärkande för dålig inomhusluft?
- Hur utreds fastigheters skick, med vilka metoder och hur ofta? Finns det förpliktelse att genomföra konditionskontroller eller vad baserar sig de på?
- Vilka skillnader eller gemensamheter kan fastställas om nuläget i fråga om byggnaders inomhusluft och hälsoinverkningarna på människor beroende på om det är en privat aktör, staten eller kommunen som äger byggnaden?
- Vilka skillnader och gemensamheter kan observeras när inomhusluftproblem i byggnader saknas beroende på om byggnaden ägs av en privat aktör, staten eller kommunen?

Förbindelser till regeringsprogrammets genomförandeplan, statsrådets strategier och annan utrednings- och forskningsverksamhet:

Parlamentarisk diskussion kring runda bordet som samlats på initiativ av statsministern 9.6.2017 rekommenderade att man ingriper effektivare än tidigare i inomhusproblem som uppstår i det offentliga byggnadsbeståndet och i ohälsa som dessa problem leder till. Bakgrunden till diskussionen var Riksdagens revisionsutskotts betänkande 2013 (TrVM 1/2013 vp) och utlåtanden som gjorts utifrån den.

Regeringens strategisession 9.10.2017 samtalade utgående från bostads-, energi- och miljöminister Kimmo Tiilikainens framställan om ett program som skulle omfatta åtgärderna för att minska inomhusluftproblemen i offentliga byggnader och antalet människor som visar symtom. Regeringen rekommenderade att man utöver de föreslagna åtgärdsområden i början av programperioden hämtar in information inomhusluftens nuläge i Finland och i jämförelseländer och om utvecklingen i det privata och det offentliga byggnadsbeståndet.

Projektgruppen Sunda lokaler 2018 antog på sitt möte 7.3.2018 utredningen gällande jämförelseländernas läge och den privata sektorns läge till en åtgärd som påbörjas redan under 2018.

I framförhandlingarna 10-11.4.2018 godkände regeringen projektet Sunda lokaler 2028 för 2019-2022. Avsikten är att statsrådets principbeslut om åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028 antas 3.5.2018.

Rapportering:

Under utredningen och när den avslutas ska genomförandeprogrammet Sunda Lokaler 2028 ha tillgång till:

- En mellanrapport i Policy Brief-form före 1/2019 och en egentlig rapport före 7/2019.
- Informationen ska läggas fram så att faktorer som beskriver nuläget specificeras och fastställer en ram samt uppföljer dessa.
- Syftet är en beskrivning av faktorerna som har betydelse för situationen i olika länder när det gäller bedömningen av inomhusluftens kvalitet både i det privata och det offentliga byggnadsbeståndet.
- Faktorerna som anges ovan ska beskrivas så att det är möjligt att bedöma dem i slutet av programperioden för Sunda lokaler 2028.

4. BIONÄRINGEN OCH RENA LÖSNINGAR

4.11 Bakgrundsutredning för den långsiktiga strategin för utsläppsreducering

Det tillgängliga anslaget övre gräns: 400 000 € (delprojekt 1: 300 000 €; delprojekt 2: 100 000 €)

Tidsram: 7/2018-1/2019

Bakgrund för informationsbehovet och behovsbeskrivning med motiveringar:

Enligt det förordningsförslag för ett styrsystem som för tillfället är under beredning bör Finland utarbeta och leverera en långsiktig strategi för utsläppsreducering som sträcker sig över de följande 30 åren till Europakommissionen. Med styrsystemet vill man: (a) Begränsa växthusgasutsläppen i enlighet med UNFCCC:s och Paris klimatavtal och öka upptaget i kolsänkor, (b) nå 2-gradersmålet och vidare 1,5-gradersmålet och (c) på ett kostnadseffektivt sätt minska utsläppen med 80-95 % från år 1990 till år 2050 genom unionens långsiktiga strategi att begränsa växthusgasutsläpp och öka upptagen i kolsänkor.

Regeringen har beslutat att Finland levererar sin strategi för utsläppsreducering till kommissionen under denna regeringsperiod. Bakgrundsutredningens resultat bör därför ställas till beredarnas förfogande ännu under år 2018. Förhandlingarna om vad som ska rapporteras i anknytning till EU:s strategi för utsläppsreducering är ännu inte slutförda (situationen 4/2018). Detta innebär att det som utreds i projektet kan komma att ändras och att projektets forskningsfrågor kan komma att preciseras i samarbete med den projektansvarige under projektets gång.

Projektet är även till nytta för den bakgrundsutredning som enligt den långsiktiga klimatpolitiska planen ska göras vart tionde år och för beredningsarbetet för en långsiktig strategi för utsläppsreducering enligt Parisavtalet.

Projektet består av två delprojekt: 1) Helhetsutvecklingen av utsläpp och 2) Jordbruks- och LULUCF -sektorerna. Delprojekt 1 och 2 är kopplade till varandra i synnerhet gällande det långsiktiga målet att balansera kolsänkor med utsläpp. Genomförandet av delprojekten 1 och 2 förutsätter sakkunskap inom olika forskningsområden. Delningen av projektet i delprojekt gör det därför möjligt att lämna in offerter för båda delprojekten eller bara det ena delprojektet.

Delprojekt 1 (helhetsutvecklingen av utsläpp)

Forskningsfrågor:

- Vilken skulle Finlands växthusgasutveckling och grova energibalans vara fram till 2050 utan nya energi- och klimatpolitiska åtgärder (sk. referensscenario och dess centrala antaganden, t.ex. förändringar i verksamhetsmiljön)?
- En hurudan målsättning för den långsiktiga strategin/planen för kolneutralitet passar Finland och vilka är alternativen för hur den definieras?
- Vilken är en lämplig långsiktig målsättning för utsläppsreduktion för Finland fram till år 2050 och vilken utsläppsutveckling är lämplig för den målsättningen under åren 2030-2050?
- Vilka specifika vägar framåt passar de olika sektorerna bäst för att de på lång sikt ska nå målen för utsläppsreduktion? Vilka är de centrala politiska åtgärderna inom de enskilda sektorerna? Vilka teknologier och andra lösningar finns att tillgå, eller måste utvecklas för att utsläppsmålet ska nås?
- På vilka alternativa sätt kan Finland nå sina mål för utsläppsreduktion på ett kostnadseffektivt sätt (s.k. politiskt scenario, några alternativa scenarier som även omfattar energibalansen)?

- Vilka är utsläppsreduktionerna i de politiska scenarierna och hur stor är ökningen av kolupptag i de olika sektorerna (energisektorn, trafiken, industrin, byggsektorn, hushållen och servicesektorn, arbetsmaskinerna och avfallshanteringen) under perioden 2020-2050?
- Vilket är det framlagda politiska scenariets miljö-, ekonomiska och sociala påverkan jämfört med referensscenariet? De ekonomiska effekterna måste utvärderas både från ett national-ekonomiskt och från de olika sektorernas perspektiv.

Då nationella klimatplaner bereds ska allmänheten och intressenter involveras. Den projektansvarige förväntas ordna workshops i samarbete med beställaren. Där det är möjligt knyts också arbetet till det arbete som utförs av TKM:s klimatpolitiska arbetsgrupp, som tillsattes i april.

Delprojekt 2 (jordbruks- och LULUCF-sektorn)

I delprojekt 2 utarbetas långsiktiga scenarier för förändringar i markanvändningen inom jordbrukssektorn och på åkermarker, i skogsbruket samt på områden som anknyter till dessa. Scenarierna konstrueras enligt utgångspunkterna och de grundläggande antagandena i delprojekt 1. Eftersom klimatförändringen på lång sikt påverkar skogens tillväxt och skaderisker och bl.a. de globala och nationella produktionsvillkoren och prisförhållandena, utarbetas varianter av både referensscenarierna och de politiska scenarierna som tar klimatförändringens effekter i beaktande.

Forskningsfrågor:

- Med beaktande av förändringar i markanvändningen inom jordbrukssektorn och åkermarken, skogsbruket och områden som anknyter till dessa, vilken är utvecklingen av växthusgasutsläpp i Finland fram till 2050 utan nya energi- och klimatpolitiska åtgärder (s.k. referensscenario)?
- Vilka är de centrala politiska åtgärderna inom dessa sektorer för att reducera utsläppen och bevara och öka kolsänkorna och -reservoarerna?
- Hurdana utsläppsreduktioner och öknings av kolupptag inom dessa sektorer ger de politiska scenarierna (jordbruket, LULUCF) under perioden 2020-2050?
- Hur påverkar klimatförändringen jordbrukets och skogsbrukets scenarier (referensscenario, politiskt scenario)?
- Vilken är de framlagda politiska scenariernas miljö-, ekonomiska och sociala påverkan jämfört med referensscenariet?

Relevanta utredningar som den projektansvarige bör ta i beaktande och nyttja:

- Framtidens energi 2030...2050 Tekes översikt 332/2017.
<http://tem.fi/sv/energi-och-klimatstrategi-2016>
- Energisystem som till 100 procent baserar sig på förnybara energikällor. Granskningen av den nationella energi- och klimatstrategin, 2016.
<http://tem.fi/sv/energi-och-klimatstrategi-2016>
- Nordic Energy Technology Perspectives 2016. International Energy Agency and Nordic Energy Research.
<https://www.iea.org/etp/nordic/>
- Flera utredningar från International Energy Agency (IEA) vilka anknyter till ämnet.
<https://www.iea.org/>
- Growth by integrating bioeconomy and low carbon economy. VTT, 2018.
<http://www.vtt.fi/inf/pdf/visions/2018/V13.pdf>

Kopplingar till regeringsprogrammets genomförandeplan, statsrådets strategier och övrig utrednings- och forskningsverksamhet:

- Den långsiktiga strategin för utsläppsreducering och den integrerade nationella energi- och klimatplanen enligt Energiunionens styrningssystem
<https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy-and-energy-union/governance-energy-union>
- Långsiktig klimatpolitisk plan enligt klimatlagen (609/2015 § 7)
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2015/20150609>
- Statsrådets redogörelse om den nationella energi- och klimatstrategin fram till år 2030
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-190-6>
- Statsrådets redogörelse om den klimatpolitiska planen på medellång sikt fram till 2030 – Mot en klimatklok vardag
<http://www.ym.fi/Ilmastosuunnitelma2030>
- Energi- och klimatfärdplan 2050. Den parlamentariska energi- och klimatkommitténs betänkande från 16. oktober 2014.
<http://tem.fi/sv/energi-och-klimatstrategi>

Rapportering:

En finskspråkig slutrapport om projektet samt informationen och resultaten för modelleringen och uträkningarna i tabellformat levereras till beställaren som separata filer.

6. REFORMER

6.1 Utvecklingsbehoven i kommunernas och landskapens system för ändringssökande

Övre gräns för det disponibla anslaget: 100 000 €

Tidsplan: 8/2018–2/2019

Bakgrund till informationsbehovet och behovsbeskrivning med motiveringar:

I Finland kan besvär anföras genom antingen förvaltningsbesvär eller kommunalbesvär. I samband med inrättandet av landskapen införs även landskapsbesvär, som motsvarar kommunalbesvär.

Kommunmedlemmars rätt att söka ändring har traditionellt varit ett sätt att övervaka lagligheten i kommunernas verksamhet och användningen av offentliga medel. Delgivningen av beslut som gäller rätten att anföras kommunalbesvär kompletterar offentlighetsprincipen. Kommunbesvär har också betydelse som rättsmedel. Samtidigt har en bred krets av instanser med besvärsmöjlighet ansetts kunna göra det möjligt att använda kommunalbesvär som ett sätt att bromsa upp projekt av till exempel politiska skäl eller i enlighet med ändringssökandens egna uppfattningar. Kommunallagen, som trädde i kraft 2015, beaktar bland annat ändringar i kommunens verksamhet och olika sätt att producera tjänster (begreppet kommunens verksamhet, 6 §). I samband med beredningen av kommunallagen var det inte möjligt att göra någon mer omfattande utredning av behoven att ändra systemet för ändringssökande, vilket innebär att bestämmelserna inte ändrades. I samband med stiftandet av olika speciallagar har det dock förekommit tryck på att ändra systemet med kommunalbesvär.

I regeringens proposition om inrättande av landskap och om en reform av social- och hälsovården (RP 15/2017), som för närvarande är under behandling i riksdagen, föreslås det att bestämmelser om landskapsbesvär och det omprövningsförfarande som föregår dem ska införas i landskapslagen på motsvarande sätt som i kommunallagen. I fråga om landskapsbesvär kommer kretsen av instanser med besvärsmöjlighet att vara exceptionellt omfattande i och med att bland annat alla invånare i landskapen föreslås ha besvärsmöjlighet. I samband med riksdagsbehandlingen av de propositioner som gäller landskapsreformen har grundlagsutskottet (GrUU 26/2017) fäst avseende vid de otydliga bestämmelserna om ändringssökande. Utskottet ansåg att det är nödvändigt att särskilt i anslutning till propositionen om valfrihet inom social och hälsovården närmare klargöra de ärendekategorier där det med hänsyn till rättsskyddet skulle vara mer motiverat att tillämpa förvaltningsbesvär än landskapsbesvär i fråga om landskapens beslut. Utskottet ansåg också att det är nödvändigt att klargöra om det även i detta fall skulle vara ändamålsenligt att föreskriva om omprövning som första instans vid ändringssökande.

Användningsområdet för omprövningsförfarandet och systemet för besvärstillstånd har under de senaste åren utvidgats till att gälla flera ärendekategorier i lagstiftningen inom olika förvaltningsområden. I förvaltningslagen finns allmänna bestämmelser om omprövningsförfarandet. I regeringens proposition med förslag till lag om rättegång i förvaltningsärenden och till vissa lagar som har samband med den (RP 29/2018), som för närvarande är under behandling i riksdagen, föreslås det att utgångspunkten ska vara att ändring i förvaltningsdomstolens beslut ska sökas hos högsta förvaltningsdomstolen, om inte något annat föreskrivs om enskilda ärenden. Genom lagarna 975–978/2017, som trädde i kraft vid ingången av 2018, utvidgades besvärstillståndslagstiftningen i fråga om markanvändnings- och byggnadsärenden, till exempel planärenden, till ärenden som omfattas av både förvaltningsbesvär och kommunalbesvär.

Inte heller efter de ovannämnda lagändringarna ska systemet med besvärstillstånd gälla andra ärendekategorier som omfattas av kommunal- och landskapsbesvär än markanvändnings- och byggnadsärenden och de ärenden enligt miljöskyddslagen, vattenlagen och marktäktslagen för vilka besvär kan anföras genom kommunalbesvär.

Behovet att ändra den lagstiftning som hänför sig till miljöministeriets förvaltningsområde har alltså utretts till denna del och de behövliga lagändringarna har beaktats i omfattande grad. I programmet för statsminister Juha Sipiläs regering förutsätts att möjligheterna att övergå från kommunalbesvär till förvaltningsbesvär i planlägningsärenden ska utredas. Med anknytning till detta har professor Eija Mäkinen gjort utredningen "Kunnallisvalituksesta hallintovalitukseen kaavoituksessa?" (MM rapport 10/2016). Professor Mäkinen har dessutom undersökt kommunalbesvär och utvecklingsbehoven i fråga om dem närmare i boken "Kunnallisvalitus - Kiusantekoa vai tarpeellista valvontaa ja oikeusturvaa?" (Edita, 2010).

Syftet med det aktuella forskningsprojektet är att utvärdera behoven och sätten att utveckla i synnerhet det kommunala systemet för ändringssökande på ett allmänt plan i fråga om olika förvaltningsområden (med fokus på andra förvaltningsområden än miljöministeriets). Målet är att ta fram metoder för att trygga de mål för kommunalbesvär som hänför sig till självstyrelsen och för att samtidigt påskynda rättegångarna och bättre rikta besvären till ärenden som är motiverade med tanke på rättsskyddet. Dessutom är syftet med projektet att göra en mångsidig konsekvensbedömning. Avsikten är att resultaten av projektet ska utnyttjas även när landskapens system för ändringssökande utvecklas.

Forskningsfrågor:

- Hur ska kommunernas/landskapens system för ändringssökande utvecklas med beaktande av bland annat rättsskyddsbehovet i olika ärenden, handläggningens snabbhet, effektiv användning av beredningsresurser och domstolsresurser samt tryggandet av självstyrelsen?
- **Till exempel** dessa mer detaljerade frågor ska utredas:
 - Alternativa sätt för invånaren att delta och påverka på ett sätt som minskar behovet av ändringssökande. Förhållandet mellan invånarens besvärsmöjlighet och annan tillsyn av kommunens verksamhet.
 - Användningsområdena för kommunal- och landskapsbesvär i förhållande till förvaltningsbesvär. De typer av ärenden för vilka uttryckligen kommunal- eller landskapsbesvär är motiverade (inkl. de nya ärendekategorier som följer av social- och hälsovårds- och landskapsreformen och valfrihetsreformen).
 - Konsekvenserna av utvidgningen av förfarandet för besvärstillstånd till kommunernas/landskapens ärenden.
 - Möjligheterna att göra kommunernas och landskapens system för ändringssökande tydligare. Förtydligandet av bestämmelserna om förfarandena för begäran om omprövning.

Framgång i projektet förutsätter att den som genomför projektet har god förtrogenhet med frågor som rör kommunal självstyrelse och system för ändringssökande. De sökande ska i sin ansökan uppge vilket material de har till sitt förfogande för utvärderingen. I projektet ska principerna för god vetenskaplig praxis följas.

Samband med genomförandeplanen för regeringsprogrammet, statsrådets strategier och övrig utrednings- och forskningsverksamhet:

Indirekt anknytning till regeringens spetsprojekt för smidigare författningar (bl.a. en huvudregel om att förfarandet för besvärstillstånd ska tillämpas på besvär hos högsta domstolen, utredning enligt regeringsprogrammet om en övergång från kommunalbesvär till förvaltningsbesvär i planläggningsärenden) samt regeringens reformprojekt Framtidens kommun och landskapsreformen.

7. REGERINGENS VIKTIGASTE GRUNDLÄGGANDE PROJEKT

7.1 Utvärdering av statens ägarpolitik och ägarstyrning

Övre gräns för det disponibla anslaget: 150 000 €
Tidsplan: 7/2018–6/2019

Bakgrund till informationsbehovet och behovsbeskrivning med motiveringar:

Värdet på de statligt ägda bolagen i Finland är exceptionellt stort. Enligt OECD ligger Finland i täten i europeisk jämförelse. Finska staten äger aktier i sammanlagt över 60 betydande bolag. Värdet på statens bolagsinnehav uppgick till cirka 33 miljarder euro 2017. Innehavet kan indelas i kommersiella bolag och bolag som sköter specialuppgifter.

Statens verksamhet som ägare bygger på lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning (1368/2007, "ägarstyrningslagen"). Regeringen ger riktlinjer för ägarpolitiken bland annat genom principbeslut som utfärdas en gång per regeringsperiod. Som ägare i kommersiella bolag syftar staten till att uppnå det ekonomiskt och samhälleligt sett bästa möjliga totalresultatet. Detta utvärderas utifrån lönsamhet och långsiktig ökning av ägarvärdet. Bolag som sköter statliga specialuppgifter syftar till att uppnå ett ekonomiskt och samhälleligt bra totalresultat och till att företagen är verksamma på en ekonomiskt sund grund. För att genomföra ägarpolitiken bedriver staten ägarstyrning i de bolag den äger. Med ägarstyrning avses utövande av rösträtt vid bolagsstämmor samt andra åtgärder genom vilka staten som aktieägare medverkar i förvaltningen av de bolag den äger och påverkar bolagens verksamhetsprinciper.

Statens ägarpolitik och ägarstyrning genomgick en omfattande revidering för cirka 10 år sedan, då ägarstyrningen i marknadsmässiga företag koncentrerades till statsrådets kansli. Den viktigaste orsaken till reformen var att man ville skilja ägarstyrningen från reglerings- och myndighetsuppgifterna. Ett annat syfte var att förenhetliga beredningen och genomförandet av ägarstyrningen. Lite senare placerades de börsbolag där staten är minoritetsägare i ett separat holdingbolag, Solidium. Orsaken till detta var bland annat att ge ägaren möjlighet att reagera tillräckligt snabbt på förändringar på marknaden. Ägarstyrningslagen reviderades 2016 bland annat så att det blev möjligt att grunda ett separat statligt utvecklingsbolag. Syftet med utvecklingsbolaget är att skapa ny företagsverksamhet, stärka kapitalstrukturen i bolagen och genomföra företagsarrangemang på ett effektivt sätt.

Avsikten med projektet är att utvärdera hur ändringarna i ägarpolitiken och ägarstyrningen efter 2004 har lyckats, både allmänt och i relation till de uppställda målen. Uppgiften förutsätter att de uttalade målen identifieras och granskas kritiskt ur såväl statens och företagens som samhällsekonomens synvinkel. Projektet ska lägga fram ett förslag till hur målluppfyllelsen kan mätas i praktiken. I samband med detta ska kvantitativa empiriska metoder tillämpas åtminstone till en del. Utvärderingen ska delvis bygga på internationell jämförelse som kan utnyttjas i utvärderingen av både verksamhetens genomslagskraft och alternativa verksamhetsmodeller. Undersökningen bör också granska utvecklingen av och motiven för statens företagsinnehav med hänsyn till förändringarna i den ekonomiska omvärlden. En förutsättning för att projektet ska kunna genomföras på ett framgångsrikt sätt är att forskargruppen har kompetens i flera olika vetenskapsområden.

I undersökningen bör utnyttjas de centrala materialkällorna, bland annat årsredovisningarna för ägarstyrningen, statsrådets principbeslut om statens ägarpolitik, Statens revisionsverks effektivitetsrevisionsberättelser samt befintliga utvärderingar av statens företagsinnehav och ägarstyrning

(bl.a. Solidiumarbetsgruppen 2015). Den empiriska delen förutsätter å sin sida att relevant företagsmaterial utnyttjas. Dessutom är det skäl att intervjua viktiga aktörer, tjänstemän och politiker inom området samt de ägarstyrda företagens ledning. Den internationella jämförelsen bör basera sig på aktuellt material och omfatta länder som är relevanta för Finland. Till dem hör åtminstone Sverige, där statens företagsinnehav också är betydande och där man har erfarenhet av olika ägarstyrningslösningar (se t.ex. SOU 2012:14). Informationskällor med anknytning till statens ägarpolitik finns samlade på webbsidan med information om avdelning för ägarstyrning (<http://vnk.fi/sv/statens-agarstyrning>).

Forskningsfrågor:

- Hur har statens företagsinnehav i huvuddrag och på lång sikt utvecklats i Finland och vilka principer och praktiska faktorer har påverkat utvecklingen?
- Hur och var har statens ägarpolitik definierats? Vilka har målen för ägarpolitiken varit och vilka centrala ändringar har gjorts i dem?
- Hur tydliga och relevanta har målen varit?
- På vilket sätt och hur effektivt har statens ägarpolitik genomförts och hur har ägarstyrningen utvecklats med beaktande av olika företagsgrupper och styrningsarrangemang?
- Vilka har varit de centrala problemen i ägarpolitiken och ägarstyrningen?
- Vilka är de mest betydande externa effekterna av statens innehav (t.ex. i fråga om konkurrens, kapitalmarknaden, samhällsansvar) och hur ska deras betydelse utvärderas?
- Har de mål som har ställts upp i fråga om ägarpolitiken nåtts? Till vilka delar?
- Hur förhåller sig statens ägarpolitik och genomförandet av den till de relevanta jämförelseländerna?
- Hur ter sig riktlinjerna i principbeslutet från 2016 i förhållande till de tidigare målen för ägarpolitiken och den befintliga organiseringen av ägarstyrningen?
- Vilka är styrkorna och svagheter i statens ägarpolitik och ägarstyrning och hur ska ägarpolitiken utvecklas med hänsyn till de olika dimensionerna i statens företagsinnehav?
- Vilka ändringar och andra åtgärder ger utvärderingen anledning till under nästa regeringsperiod?

Samband med genomförandeplanen för regeringsprogrammet, statsrådets strategier och annan utrednings- och forskningsverksamhet:

Projektet producerar information till stöd för upprättandet av nästa regeringsprogram och erbjuder samtidigt en preliminär bedömning av de riktlinjer för ägarstyrningen som fastställts i principbeslutet från 2016.

7.11 Helhetsbedömning av den nationella politiken för hållbar utveckling (Agenda2030)

Övre gräns för tillgängliga anslag: 250 000 €

Tidsram: 7/2018 – 2/2019

Bakgrunden till informationsbehovet och beskrivning av behovet jämte motiveringar:

Finland har förbundit sig till FN:s handlingsprogram för hållbar utveckling (Agenda 2030) och till att uppfylla dess mål. Regeringen ansvarar för verkställandet, men det förutsätts att hela samhället medverkar för att programmet ska lyckas.

Finlands arbete för verkställandet baserar sig på det samhälleliga åtagandet som Finlands delegation för hållbar utveckling utarbetade 2013 (En målbild för Finland 2050) och regeringens genomförandeplan Agenda 2030 (SRR 1/2017). Även Finlands utvecklingspolitik baserar sig på genomförandet av Agenda 2030 (regeringens utvecklingspolitiska redogörelse, VNS 1/2016).

I sin genomförandeplan Agenda2030 har regeringen förbundit sig att en gång per valperiod bedöma det nationella genomförandet i sin helhet. Regeringen har också förbundit sig att bedöma hur Finlands utrikespolitik inom alla förvaltningsområden främjar uppnåelsen av målen för Agenda 2030. (Redogörelsen SRR 1/2017 åtgärderna 4.5 och B.1)

Riksdagen har förutsatt att statsrådet särskilt inriktar Rådet för strategisk forsknings och statsrådets utrednings- och forskningsdelegations resurser på att främja den politiska konsekvensen i Agenda 2030 och stärka det mångvetenskapliga kunskapsunderlaget i anslutning till hållbar utveckling (RSK 27/2017 rd SRR 1/2017 rd).

Utnyttjande av den information som projektet producerar:

Syftet med projektet om en helhetsbedömning av den nationella politiken för hållbar utveckling (Agenda2030) är att producera en oberoende och övergripande syn på Finlands politik om hållbar utveckling.

Bedömningen och dess resultat:

- 1) Skapar förutsättningar för den i statsrådets ställningstagande (RSk 27/2017 rd - SRR 1/2017 rd) efterlysta långsiktiga och koherenta politiken för hållbar utveckling.
- 2) Stärker kunskapsunderlaget för uppdatering av regeringens Agenda2030-handlingsplan efter riksdagsvalet 2019 och ger ansatser för beredningen av regeringsprogrammet och valet av insatsområden i regeringsprogrammet.
- 3) Ger innehållsmässiga impulser för den samhällspolitiska debatt som förs inför riksdagsvalet.
- 4) Medför nytta för alla förvaltningsområden genom att producera information om relevansen, effektiviteten, hållbarheten och konsekvensen av deras arbete för hållbar utveckling.
- 5) Är ett väsentligt material när Finland 2020 rapporterar om sitt nationella arbete för hållbar utveckling till FN:s forum för hållbar utveckling.

Bedömningen genomförs som en utvecklande bedömning som ger regeringen och Finlands delegation för hållbar utveckling information om hur den nuvarande politiken för hållbar utveckling främjar det samhälleliga åtagandet och bidrar till att av målen för Agenda 2030 uppnås och vilka slag av påverkningsvägar som anknyter till politiken för hållbar utveckling; är de valda politiska åtgärderna kostnadseffektiva och effektiva jämfört med alternativen; är de förändringar som den

nuvarande politiken för med sig hållbara och hur förverkligas den hållbara utvecklingens politiska konsekvens i Finlands verksamhet.

Huvudvikten för bedömningen har OECD DAC's bedömningskriterier granskad i första hand i relevansen, effektiviteten och hållbarheten i det nationella arbetet för hållbar utveckling. Eftersom det endast har gått 1,5 år sedan den nationella genomförandeplanen av Agenda2030 blev klar kan resultatet och genomslagskraften av arbetet endast delvis bedömas i detta skede.

I bedömningen ingår en särskild övergripande bedömning som förutsätts i regeringens redogörelse om hur Finlands utrikespolitik inom alla förvaltningsområden främjar målen för Agenda 2030. Målet för den här bedömningen är särskilt att producera uppfattningar och rekommendationer om hur en konsekvent verksamhet för främjandet av hållbar utveckling utanför Finlands gränser ska kunna utvecklas, eftersom ett effektivt genomförande av den universella Agenda 2030 förutsätter ett alldeles nytt övergripande grepp och politisk konsekvens av förvaltningsområdena.

Forskningsfrågor:

- Uppnås med den nuvarande politiken för hållbar utveckling och hållbara åtgärder bestående samhälleliga förändringar som främjar en social, ekonomisk och miljömässig hållbar utveckling?
 - Vilket tilläggsvärde hämtar politikmodellen med sig för förvaltningsområdena verksamhet och de olika förvaltningsområdenas helhet?
 - Till vilka delar fungerar eller fungerar politikmodellen målinriktat?
 - Ät verksamheten konsekvent med tanke på den hållbara utvecklingen?
 - Är åtgärderna täckande, relevanta och rätt dimensionerade i relation till målen?
 - Är åtgärderna kostnadseffektiva jämfört med alternativa åtgärder?
- På ett hårdant påverkningstänkande / hårdana ändringsteorier baserar sig Finlands politik för hållbar utveckling?
- Hur förverkligas de mänskliga rättigheterna ut som bas och leave no-one-behind-tanken i Agenda 2030 i Finlands politik för hållbar utveckling?
- Fastställande av förbindelserna av utrikespolitikens olika förvaltningsområden och den hållbara utvecklingens mål och systematiskt framförande av dem
 - Hur konsekvent är Finlands utrikespolitik när det gäller att uppnå målen för hållbar utveckling?
 - Stöder Finlands politikmodell den hållbara utvecklingens politiska konsekvens utanför Finlands gränser och inom utrikespolitikens olika förvaltningsområden; hur och i vilken utsträckning?
 - Vilka är de realistiska åtgärder som behövs för att på kort, medellång och lång sikt märkbart främja konsekvensen och resultatet av genomförandet av Agenda 2030?

Andra observationer:

- Man ska betrakta bedömning utgående från en teoribaserad bedömning i vilken uppmärksamheten fästs på ändringsteorierna som verkar i bakgrunden av påverkningsvägarna.
- I bedömningen ska senare tiders nationella sektorbedömningar samt internationella bedömningar som inriktats på Finlands politiker beaktas och utnyttjas (bl.a. OECD och FN).
- Bedömningen ska bidra till den fortsatta utvecklingen av den nationella bedömningsstrukturen för hållbar utveckling.
- Inkluderandet av intressegrupper och både det nationella och internationella bedömnings-samfundet i bedömningen är viktigt.

Förbindelser till regeringsprogrammets genomförandeplan, statsrådets strategier och annan utrednings- och forskningsverksamhet:

Bedömningen är en väsentlig del av genomförandet av regeringens genomförandeplan Agenda 2030 (SRR 1/2017). Regeringen har förbundit sig till förverkligandet av bedömningen i följande punkter av redogörelsen:

4.5: *"Finlands politik för hållbar utveckling och det nationella genomförandet av Agenda 2030 granskas i en övergripande och oberoende utvärdering vart fjärde år. Den första gången infaller 2019. Därefter uppdateras genomförandeplanen utifrån rekommendationerna i utvärderingen."*

B.1: *"Det ska göras en samlad bedömning av hur Finlands utrikespolitik på alla förvaltningsområden medverkar till uppnåendet av målen för Agenda 2030 och hur man kan utveckla koherensen i verksamheten för att främja hållbar utveckling utanför Finlands gränser."*

Rapportering:

En engelskspråkig version av slutrapporten ska lämnas. Dessutom ska ett policy brief utarbetas på finska och engelska.

Tilläggsinformation:

Det samhälleliga åtagandet för hållbar utveckling "En målbild för Finland 2050"

<http://kestavakehitys.fi/sv/samhalleligt-atagande>

Statsrådets redogörelse "Hållbar utveckling i Finland" SRR 1/2017

https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/SRR_1+2017.pdf

Regeringens utvecklingspolitiska redogörelse SRR 1/2016

https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/SRR_1+2016.pdf

Riksdagens skrivelse Rsk 27/2017 rd – SRR 1/2017 rd

https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/EduskunnanVastaus/Documents/Rsk_27+2017.pdf

Lägesöversikt över Finlands förberedelse inför bedömningen av politiken för hållbar utveckling

<http://kestavakehitys.fi/documents/2167391/2186383/Preparation+of+national+A2030+evaluation+2019>

Uppfattningar av expertpanelen för hållbar utveckling som utgångspunkter för bedömningen

<https://www.sitra.fi/en/publications/impact-pathways-shared-evaluation-drivers-change/>

7.12 Straffåtgärder vid rattfylleri och körförbud

Det tillgängliga anslagets övre gräns: 80 000 €

Tidsram: 7/2018–1/2019

Bakgrund för informationsbehovet och behovsbeskrivning med motiveringar:

Enligt regeringsprogrammet överflyttas åläggandet av körförbud helt och hållet på polisen år 2019. Samtidigt börjar grundrekvisitenliga rattfyllerier behandlas genom bötesförfarande. Detta innebär att polisen och åklagaren börjar använda domsrätt och befogenheter, som tidigare tillhört allmänna domstolar. Förändringarna berör IM:s, JM:s och KM:s förvaltningsområde och lagstiftning (se HE/2017 vp). Genomförandet av reformen förutsätter att polisen och åklagarna har en heltäckande och aktuell bild av bötesförfarandet vid rattfylleri och rättspraxis gällande alla slags körförbud. Det bästa sättet att tillhandahålla den nödvändiga informationen är att utföra en undersökning av rådande rättspraxis, som sedan utnyttjas i genomförandet av reformen, d.v.s. uppdateringen av polisens körförbudsregler och böteshandbok.

Det finns behov av att utföra en empirisk undersökning om domstolarnas domslutspraxis till stöd för genomförandet av reformen, i vilken man undersöker hur olika granskningskriterier påverkar åläggande av straff och körförbud (hur stränga straff åläggs för olika brott?). I detta sammanhang bör även domslutspraxis gällande provotid med alkohol utredas (helhetsreformen av alkoholslagstiftningen trädde i kraft i slutet av år 2016). Straffåtgärderna granskas först och främst genom statistik (normativ statistisk modell) och resultaten presenteras i tabeller. Där det finns behov beskrivs motiveringarna även kvalitativt med juridiska metoder. Målsättningen är att kartera typstraff i anknytning till olika brottsformer och grunderna till att avvika från dem. Färsk rättspraxis utnyttjas som material (representativt urval eller helhetsmaterial, vid behov indelat enligt fenomenets egenskaper) och bör omfatta en period på minst ett år.

Forskningsfrågor:

- Hurudana är *rådande straffåtgärder vid rattfylleri*? (Hur många dagsböter åläggs för olika promillemängder?) Hur bedöms droger, andra berusande medel samt kombinationer av dessa och alkohol? I vilka fall åläggs fängelsestraff? Hur påverkar återfall? I hurudana fall avviker man från rådande praxis för ifrågavarande promillemängd? Hur påverkar bland annat fordonstyp, passagerare, förhållanden och brottsplats?
- Vilken är de allmänna domstolarnas rådande *praxis för beläggande av körförbud i fall som åsyftas i körkortslagens 64 §, mom. 1* (hur långa förbud åläggs och vad beror länden på? Hur tas påverkan på utkomst och nödvändig rörlighet i beaktande? I vilka situationer åläggs villkorligt körförbud? När är körkort nödvändigt för utövande av yrke och vilka andra allvarliga skäl godkänns? Hur långa provotider åläggs och vad påverkar deras längd? Hur långa villkorliga körförbud och provotider åläggs i fall av körkortsövervakning med alkohol och vad påverkar längden?)

Kopplingar till regeringsprogrammets genomförandeplan, statsrådets strategier och övrig utrednings- och forskningsverksamhet:

Regeringsprogrammet (bilaga 6, objekt "Utvidgning av användningsområdet för strafforder"). HR:s verkställningsplan (Regeringens viktigaste grundläggande projekt, projekt 9, Genomförandet av reformprogrammet för rättsvården).

8 ÖVRIGA INFORMATIONSBEHOV

8.6 Arbetskraftens yrkesrörlighet och lösningar på tillgänglighetsproblemen

Övre gräns för tillgängliga anslag: 200 000 €

Tidsram: 7/2018–12/2019 (mellanrapport 2-4/2019)

Bakgrunden till informationsbehovet och beskrivning av behovet jämte motiveringar:

När den ekonomiska tillväxten ökar, ökar efterfrågan på arbetskraft, men riktar sig inte nödvändigtvis mot samma slag av kompetens som före den långa stagnationen som började innan finanskrisen. Den teknologiska omvandlingen som pågår förändrar snabbt arbetsuppgifternas innehåll och arbetskraftsefterfrågans struktur. Följden är att många traditionella färdigheter och yrken blir onödiga eller försvinner. Utvecklingen ställer ökade krav på yrkesrörlighet, det vill säga på arbetskraftens beredskap att byta yrke och omskola sig.

En del av orsaken till att arbetsplatser och arbetssökande inte matchar har att göra med det geografiska läget. Kunnig arbetskraft kan finnas på andra orter i landet, men pendling eller flyttning blir av någon orsak inte aktuell. Koncentrationen av arbetskraften i tillväxtcentra är ett utslag för regional rörlighet, men försvårar matchningsproblemet utanför dem. I och med den globala värdekedjan växlar bland annat placeringen av produktionen snabbare än förr, vilket innebär ökade utmaningar även med tanke på arbetskraftens regionala rörlighet.

Regeringen har identifierat arbetskraftens rörlighet som en väsentlig faktor med tanke på den positiva utvecklingen av sysselsättningen/tillgången på kunnig arbetskraft och det har vidtagits flera politiska åtgärder för att främja den. I Finland har det emellertid under de senaste åren inte genomförts omfattande utredningar om nivån på arbetskraftens yrkesrörlighet och den senaste utvecklingen. Det här forskningsprojektet producerar en aktuell bild av nivån på och utvecklingen av arbetskraftens yrkesrörlighet i Finland och dess betydelse som en del av lösningen på problemet med arbetskraftens tillgänglighet. Projektet ska innehålla en bedömning av utvecklingens riktning och de faktorer som väsentligt påverkar den (t.ex. demografi, teknologisk utveckling, utbildningsnivå) och av arbetskraftens yrkesrörlighet jämfört med motsvarande utvecklingsnivå i andra länder samt ge rekommendationer för att underlätta tillgången på arbetskraft.

Yrkesrörlighet ska granskas särskilt åtminstone enligt kön, åldersgrupp och i enlighet med möjligheterna också utifrån andra bakgrundsvariabler som är relevanta med tanke på den ekonomiska politiken (t.ex. utbildningsnivå, bransch osv.). I projektet ska också den regionala rörligheten och yrkesrörlighetens inbördes betydelse som förklaring till problemet med tillgång på kunnig arbetskraft bedömas. På grund av den internationella jämförelsen kan det vara motiverat att sträva efter att upprepa till exempel konstellationen i Eurofond-undersökningen 2017 med finländskt material.

Den regionala rörligheten granskas till den del som det är nödvändigt för att få en koherent helhetsbild och bl.a. utreda eventuella kopplingar mellan yrkesrörlighet och regional rörlighet. Till den del ska statsrådets utrednings- och forskningsverksamhets (VN TEAS) pågående projekt om arbetskraftens regionala rörlighet "Alueellisen liikkuvuuden ja monipaikkaisuuden mahdollisuudet ja seuraukset" beaktas (http://tietokayttoon.fi/hankkeet/hanke-esittely/-/asset_publisher/alueellisen-liikkuvuuden-ja-monipaikkaisuuden-mahdollisuudet-ja-seuraukset) och överlappande arbete med projektet ska undvikas.

När det gäller definitionen av yrkesrörlighet och tillgången på empiriska material som motsvarar de olika definitionerna står man inför utmaningar inom forskningen. I forskningsplanen ska det ingå

förslag på hur utvecklingen av yrkesrörligheten kan utredas och följas upp på ett så politiskt relevant sätt som möjligt även med beaktande av tillgången på material. Om det behövs kan planen innehålla ett förslag på nya förvärv av mikromaterial som utformas för projektet.

Vid sidan om lägesbilden ska hindren för yrkesrörlighet, dess incitament och möjligheter bedömas och det ska föreslås åtgärder för att öka yrkesrörligheten som är nödvändig för en fungerande nationalekonomi – förutom de redan beslutade åtgärderna. Man ska komma överens om åtgärdsrekommendationerna som främjar yrkesrörligheten som en del av en mera omfattande helhet av åtgärder som lindrar problemet med tillgänglig kunnig arbetskraft och som också kan innehålla åtgärder som främjar den regionala rörligheten.

Projektet ska innehålla en ingående litteraturöversikt i vilken man vid sidan om definitionen av rörlighet också går igenom erfarenheterna i andra länder och empiriska bevis på politiska åtgärder som främjar rörligheten. I den utsträckning det är möjligt kan projektet också omfatta en bedömning av konsekvenserna av redan genomförda politiska åtgärder med hjälp av lämpliga material och statistiska metoder. Som ett exempel kunde konsekvensanalysen av rörlighetsunderstödet som togs i bruk i början av 2017 komma i fråga.

I projektet bedöms med tanke på utvecklingen av framtida tillväxttjänster effekterna av det nya arbetet och entreprenörskapet, som till följd av omvälvningen av arbetet blir allt vanligare, som en faktor som påverkar tillgången på kunnig arbetskraft och betydelsen av digitala plattformslösningar (bl.a. arbetsmarknadstorg och organisationers sysselsättningstjänster) och utbildningstjänster för lösningen på tillgänglighetsproblemen.

Som följd av eventuella dröjsmål särskilt i anslutning till insamlingen av material kommer projektets tidsram att sträcka sig fram till slutet av 2019. I projektet produceras emellertid en mellanrapport så att informationen som den innehåller står regeringsförhandlingarna till förfogande våren 2019. Mellanrapporten baserar sig bl.a. på litteraturöversikten och annat forskningsmaterial som då finns tillgängligt. Mellanrapportens närmare tidtabell och innehåll avtalas om i styrgruppen. Alla analyser och slutrapporten som omfattar de slutgiltiga rekommendationerna färdigställs i december 2019.

Forskningsfrågor:

- Hur kan yrkesrörlighet beskrivas och definieras som begrepp och av vilka slag av dynamiska fenomen på arbetsmarknaden består yrkesrörlighetens helhet och vilka är de faktorer som påverkar rörligheten?
- Hur ser nivån på arbetskraftens yrkesrörlighet och den senare tidens utveckling ut i Finland med tanke på tidsperspektivet och i relation till andra länder?
- Vilka faktorer förklarar den utveckling av yrkesrörligheten som har observerats?
- Vad kan man säga om det inbördes förhållandet mellan den regionala rörligheten och yrkesrörligheten och dess betydelse som metod för att främja besättandet av lediga arbetsplatser och lindra problemen med tillgången på kunnig arbetskraft?
- Vilka är de väsentliga hindren/incitamenten för yrkesrörlighet och hur kan dessa ytterligare sänkas/främjas även med beaktande av individens olika livsskeden?
- Hur påverkar den gällande lagstiftningen och dess tillämpning arbetskraftens yrkesrörlighet (bl.a. yrkesskydd och skyldighet att ta emot arbete) och hur kan man främja yrkesrörligheten genom att utveckla regleringen?
- Vilken förbindelse finns det mellan examensstrukturer och utbildning och yrkesrörlighet? Vad motiverar till omskolning och vilka reformer i utbildningen skulle stödja yrkesrörligheten?
- Vilken roll kunde offentliga företags- och arbetskraftstjänster (tillväxttjänster) och särskilt digitala lösningar ha i främjandet av yrkesrörlighet och när det gäller att lösa problemen

med tillgång på arbetskraft (t.ex. kunskap, rådgivning och karriärstyrning) med beaktande av ansvarsfördelningen och samarbetet mellan olika aktörer?

- Hur påverkar de nya formerna av arbete och entreprenörskap utvecklingen och behovet av yrkesrörlighet och vilken betydelse har de med tanke på problemen med tillgång på arbetskraft? Hur kan man utgående från yrkesrörlighet förutse behovet av kompetens och arbetskraft inom olika områden?
- Vilka slag av politiska åtgärder och praktiska åtgärder vore det bra att inleda och stärka för att främja arbetskraftens rörlighet utgående från den tillgängliga helhetslägesbilden och genomförda analyser (inkl. erfarenheterna i andra länder)? Vilka skillnader i betoningen finns det mellan olika åldersgrupper, kön, yrken/branscher och regioner och hurdana lösningar kan man föreslå för dessa?

Förbindelser till regeringsprogrammets genomförandeplan, statsrådets strategier och annan utrednings- och forskningsverksamhet:

Projektet anknyter till förverkligandet av regeringsprogrammet, särskilt till insatsområdena Sysselsättning och konkurrenskraft och Kompetens och utbildning. Projektet stödjer besluten i regeringens ramförhandlingar (11.4.2018) och bedömningen av dem samt beredskapen inför landskapsreformen och tillväxttjänsterna och tillgodoser ekonomirådets informationsbehov.

Till forskningsframställan hör det pågående VN-TEAS –projektet ”Alueellisen liikkuvuuden ja monipaikkaisuuden mahdollisuudet ja seuraukset”, som fullföljs 12/2019.

När det gäller utbildningslösningarna kan projektet ha kontaktytor med temat 2.4 ”Jatkuvan oppimisen rakenteet – kansainvälinen vertailue” i den här utlysningen.

Eurofound (2017), Employment transitions and occupational mobility in Europe: The impact of the Great Recession, Publications Office of the European Union, Luxembourg. <https://www.eurofound.europa.eu/publications/report/2017/employment-transitions-and-occupational-mobility-in-europe-the-impact-of-the-great-recession>

Statsrådets kansli (2009) Ammatillinen liikkuvuus Suomessa vuosina 1989-2007, Statsrådets kanslis publikationsserie 5/2009. <http://vnk.fi/julkaisu?pubid=3737>

8.7 Skogssamerna – kulturella särdrag och kulturidentitet

Det tillgängliga anslaget övre gräns: 80 000 €

Tidsram: 7/2018–5/2019

Bakgrund för informationsbehovet och behovsbeskrivning med motiveringar

I den tidvis intensiva diskussionen om samerna har granskningen av särdragen i skogssamernas historia, språk och kultur ur deras eget perspektiv kommit att stå i skuggan. Lapplands område har traditionellt befolkats av olika folkgrupper, som har haft en växelverkan sinsemellan, men som även utvecklat egna kulturella särdrag.

Man vet att samiskan under historiens gång har använts på ett mer utbrett område än samernas nuvarande hembygdsområde. En politik som gynnat det finska språket (s.k. förfinskningssåtgärder) har på flera områden bidragit till samiskans återgång. Kontakten till samiskan har på många håll brutits redan för länge sedan.

Skogssamerna har dock ett behov av att förstå sin egen bakgrund och kultur bättre, samt att få uppleva det accepterat att identifiera sig som en medlem av sin egen grupp. Syftet med denna utredning är inte att reflektera frågan om skogssamerna i förhållande till kriterierna i Sametingets valkatalog, utan att med kulturen som första prioritet utreda särdragen hos ifrågavarande grupp med utgångspunkt i samhällets egen historia och i bl.a. seder och bruk. Syftet är även att ur detta perspektiv göra rekommendationer för hur kulturens livskraftighet kan upprätthållas. Genom forskning skulle diskussionen, som nu lägger för mycket tyngd vid samedefinitionen, kunna göras mångsidigare och även inkludera de nordliga områdenas historia och kulturer.

Forskningsfrågor:

- Vilka är de kulturella särdragen hos folket i regionen ur det historiska perspektivet som råder söder om de nuvarande samiska hembygdsområdena. När har till exempel användningen av samiskan försvunnit? Hur beskriver människorna själva skogssamernas kultur idag?
- Vilka åtgärder kunde stimulera den skogssamiska kulturen? Hur kunde man stöda identiteten hos människor som tillhör ifrågavarande grupp?

Kopplingar till regeringsprogrammets genomförandeplan, statsrådets strategier och övrig utrednings- och forskningsverksamhet:

Under denna regeringsperiod har flera olika projekt som anknyter till samerna varit aktuella, till exempel påbörjandet av försoningsprocessen. Sametingets reform, och i synnerhet diskussionen om den s.k. definitionen, har skapat en spänd atmosfär. Informationsbehovet är mycket brådskande, eftersom förslaget till reform av sametinget håller på att bli färdigt och det är meningen att regeringens förslag kommer till riksdagen i början på höstterminen. Förslaget har förberetts länge. För den fortsatta beredningen behövs nu även information om situationen för de övriga grupperna i området.